

מצד מצות ה', ולא מצד שהבינו טעמי המצוה, וכן יהיה במה שידבר מעתה ויתן כל התורה שנעשה בכל אופן וגם נשמע להבין.

בתוך הענו [כד יח]. פרש"י ענו זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה למשה שביל בתוכו. הנה ודאי אף אם ילך משה בתוך הענו ממש היה שייך שיהיה לו העונג היותר גדול, ולא היה צורך בשביל זה לעשות שביל, אבל הכוונה שהתורה לא ניתנה שיוכל לידע אותה בקל דרך קריאה בעלמא, ואף כשנכתב עתה גם תורה שבע"פ לא יועיל מה שיקנו כל הספרים שבעולם לידע דין ברור בלא קבלה מחכמי התורה שבכל דור ודור, ואף עתה אין יכולין לומר כאלעזר בן פועירה שאין צורך בחכמים משום שכבר התורה כתובה [קידושין סו א], כי התורה ניתנה בענו שצריך קבלה איך להבין ולידע דבר לאמתו ולאשוורו ברוב עמל ויגיעה למצוא שביל האמת שבתורה, וכן צריך בכל מקום ומקום, שהרבה ענינים יש שאפשר בגללם ח"ו לסור מדרך התורה, וצריך לידע השביל שבחיים להשמר מכל דבר המונע לקיום התורה.

אלא היפוך, כמו טעות אנוש לכבד צבא השמים [רמב"ם ה' ע"ז פ"א ה"א], שהוא חטא של ע"ז היותר גדול, וכ"כ בכל דבר ודבר, אבל נעשה ונשמע פירושו שהבטיחו לעשות אבל רק מה שישמעו ויבינו שהוא רצון השי"ת באמת, יעשו, דהיינו שיעמלו בתורה להבין כל מצוה ומצוה בכל פרטיה ודקדוקיה כפי הקבלה מחכמי התורה ששמיעה הוא מה שאחרים מסבירים לנו, ורק זהו קיום התורה שלא ליפול תחת היצר להכשילנו להיות מורי היתרא כרוב בני אדם הנכשלים מצד זה, שהרי אינם חשודים לעבור בידיעה, וזה הוא ודאי שבת היותר גדול בעולם.

שם ענין נעשה ונשמע, נראה משום דשמיעה אפשר שלא ישמעו מה שאומרים להם דהיינו שלא יבינו לאמיתתו, ולכן אמרו נעשה בכל אופן, מאחר שציווי ה' היא אף כשלא יבינו הטעם והצורך, ואח"כ על ידי למוד התורה, ישמעו, דהיינו ישתדלו להבין כל עניני התורה. והוא מדויק במה שכתוב אשר דבר, ולא אשר ידבר, משום דמוכיחין מהדברים שהיו מחוייבין עד עתה שכבר דבר ה', שעשו רק אוצר החכמה